

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 lutego 2023 r.

Pozycja 46

POSTANOWIENIE z dnia 9 listopada 2022 r. Sygn. akt Ts 309/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. o zbadanie zgodności:

art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.) „w przedmiocie odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu przez stronę, która złożyła wniosek w trybie art. 78 § 1 k.p.k., w zakresie w jakim ogranicza on możliwość sądowej weryfikacji wydanych rozstrzygnięć poprzez uniemożliwienie poddania go kontroli instancyjnej”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 oraz z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 22 grudnia 2021 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

Zarządzeniem sędziego Sądu Okręgowego w K. z 25 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) odmówiono skarżącemu wyznaczenia obrońcy z urzędu. Sąd uznał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki przewidziane w art. 8 § 2 oraz art. 8 § 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zm.; dalej: k.k.w.) w związku z art. 78 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; dalej: k.p.k). Ponadto – zdaniem Sądu – „skarżący nie wykazał w sposób należyty, aby nie był w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny”.

Na skutek złożonego przez skarżącego zażalenia Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 12 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]), utrzymał w mocy zakwestionowane zarządzenie na podstawie art. 81 § 1a k.p.k. w związku z art. 1 § 2 k.k.w. W uzasadnieniu wskazał, że „nie w każdym przypadku postępowania sądowego niezbędny jest udział obrońcy z urzędu by zapewnić standardy rzetelnego procesu”. Sąd, zwracając uwagę na dotychczasowe czynności

podejmowane przez skarżącego, w tym samodzielne sporządzenie przez niego skargi i szerokie jej uzasadnienie, stwierdził, iż nie jest on osobą nieporadną i nie ma wątpliwości co do jego zdolności intelektualnych. W związku z tym, że z treści skargi jednoznacznie wynika, czego domaga się skarżący, udział obrońcy – zdaniem sądu – sprowadzałby się do ponownienia czynności podjętych przez skarżącego i przytoczenia stanowiska, które już zostało przez niego zaprezentowane.

2. Skarżący stwierdził, że zakwestionowany przepis narusza prawo do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy, a także zasadę prawa do obrony na każdym etapie postępowania (art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji) oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. W ocenie Trybunału skarga spełnia przesłanki przekazania jej do kontroli merytorycznej.

2.1. Skargę konstytucyjną sporządził i złożył w imieniu skarżącego adwokat ustanowiony pełnomocnikiem z urzędu.

2.2. Przysługująca skarżącemu droga prawna została wyczerpana, ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 12 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Skarżący dochował trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż wskazane powyżej rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w K., wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącemu 14 września 2020 r., natomiast 16 września 2020 r. wystąpił on z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Ustanowiony dla skarżącego, na podstawie postanowienia referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z 27 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]) adwokat otrzymał 6 października 2021 r. od Okręgowej Rady Adwokackiej w K. pisemną informację o wyznaczeniu pełnomocnikiem skarżącego w niniejszej sprawie. Skarga konstytucyjna została natomiast wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 22 grudnia 2021 r. (data nadania).

2.4. Został określony przedmiot kontroli, tj. art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1375).

3. Na podstawie zaskarżonego przepisu, jak wskazał skarżący, doszło do naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji, tj. prawa do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy, a także zasady

prawa do obrony na każdym etapie postępowania oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji, wyrażającego zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego.

W uzasadnieniu skarżący doprecyzował zarzuty skargi, wyjaśniając, że zostało naruszone jego prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, wyrażające się w przysługującym mu prawie do odpowiedniego ukształtowania procedury odwoławczej, zgodnie z wymogami tzw. sprawiedliwości proceduralnej. Jego zdaniem wiąże się ona nierozzerwalnie z prawem do niezamykania drogi sądowej oraz z prawem do zaskarżania decyzji wydanych przez właściwy organ do sądu wyższej instancji. Bowiem – jak wskazuje następnie skarżący – tylko taka forma odwołania daje realną możliwość zapobiegania dowolności wydawanych rozstrzygnięć w tak ważnej materii, jaką jest realizacja prawa do obrony

W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, należało – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowić jak w sentencji.